

Huishoudens van ouderen. Verschillen naar herkomst

Bijna 6% van de 65-plussers in Vlaanderen is van buitenlandse herkomst. De helft daarvan heeft roots in een West- of Noord-EU-land. Daarnaast is ook een behoorlijke groep ouderen afkomstig uit een Zuid-EU-land, uit de Maghreb en uit Turkije. De woonsituatie van de ouderen van buitenlandse herkomst verschilt van die van de Belgische ouderen, de personen uit West- & Noord-EU uitgezonderd. Vooral ouderen van Maghrebijnse en Turkse herkomst hebben een andere huishoudensstructuur. Ze wonen in vergelijking met hun leeftijdsgenoten van Belgische herkomst nauwelijks collectief, minder vaak alleen en vaker in meergeneratiehuishoudens.

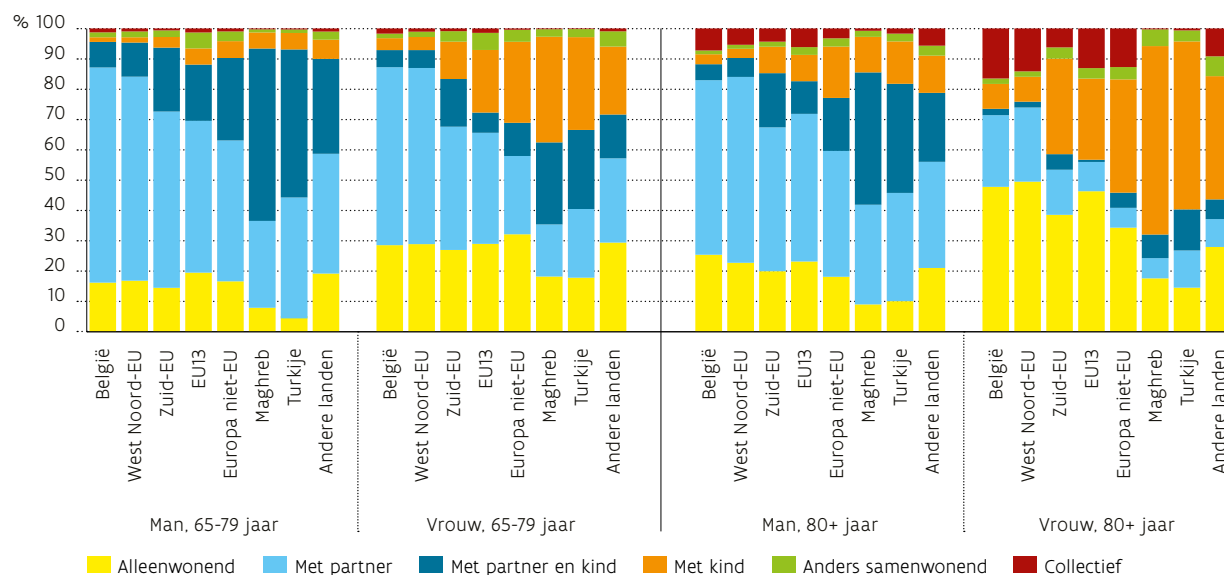
Diversiteit maakt deel uit van de Vlaamse samenleving. Ongeveer 1 op de 5 inwoners van het Vlaamse Gewest is van buitenlandse herkomst.

Het aandeel personen van buitenlandse herkomst ligt het hoogst bij de jongste leeftijdsgroepen. Maar ook het aantal ouderen van buitenlandse herkomst neemt toe.

Volgens berekeningen op een door de Algemene Directie Statistiek (ADS) aan de Studiedienst Vlaamse Regering (SVR) verstrekt Rijksregisterbestand woonden er begin 2016 1.265.700 65-plussers in het Vlaamse Gewest. Bijna 6% van de bevolking van 65 jaar en ouder is van buitenlandse herkomst.

Woonsituatie van ouderen

Woonsituatie van ouderen naar leeftijd, geslacht en herkomst, Vlaams Gewest, 2016, in %

De helft van de 65-plussers van buitenlandse herkomst komt uit een West- en Noord-EU-land. De tweede belangrijkste herkomstgroep komt uit Zuid-EU (14% van de 65-plussers van buitenlandse herkomst). Daarop volgt de groep ouderen van Maghrebijnse (12%) en Turkse herkomst (7%). 5% heeft roots in Europa buiten de EU en 4% in een EU13-land. De groep 'andere landen' (8%) bevat alle ouderen met een andere buitenlandse herkomst en is bijgevolg zeer gevarieerd naar herkomstland.

Het is gekend dat personen van buitenlandse herkomst vaak andere opvattingen dan personen van Belgische herkomst hebben over intergenerationale zorg, vooral over zorg voor ouderen. Sommige herkomstgroepen zien het samenwonen van meerdere generaties vaak als de beste oplossing wanneer ouderen niet langer zelfstandig kunnen wonen.

In deze SVR-st@ts beschrijven we de woonsituatie van ouderen van buitenlandse herkomst. In wat volgt, spreken we gemakshalve over Belgen, Turken, Maghrebijnen... waarmee we verwijzen naar iemands herkomst en niet naar iemands huidige nationaliteit.

Woonsituatie van ouderen van Belgische herkomst

Nemen we als referentiegroep de ouderen van Belgische herkomst. Belgische 65-79-jarige mannen en vrouwen wonen weinig *collectief* (waaronder wordt verstaan wonen in rust- en verzorgingstehuizen, psychiatrische instellingen, gevangnissen...). Het aandeel collectief wonende personen neemt toe bij de personen van 80 jaar en ouder, de leeftijd waarop de kans op fysieke en mentale problemen groter wordt. 7% van de 80+jarige Belgische

mannen en 17% van de vrouwen van die leeftijd woont collectief.

Belgische 65-79-jarige vrouwen wonen in vergelijking met hun mannelijke leeftijdsgenoten minder vaak *samen met andere personen* (70% tegenover 83%), vooral minder vaak met een partner (64% tegenover 79%). Ze wonen vaker *alleen* (28% tegenover 16%). 10% van de Belgische 65-79-jarige mannen en vrouwen woont samen met een kind.

Op hogere leeftijd wordt er in het algemeen minder samengewoond (36% van de 80+jarige vrouwen en 67% van de mannen), waarbij het gaat om minder samenwonen met een partner. Op hogere leeftijd wordt er meer alleen gewoond. Die veranderingen in woonsituatie met het ouder worden zijn meer uitgesproken voor vrouwen dan voor mannen. Vrouwen hebben een langere levensverwachting dan mannen en bovendien hebben ze gemiddeld een iets oudere partner waardoor ze meer kans hebben om hun partner te verliezen.

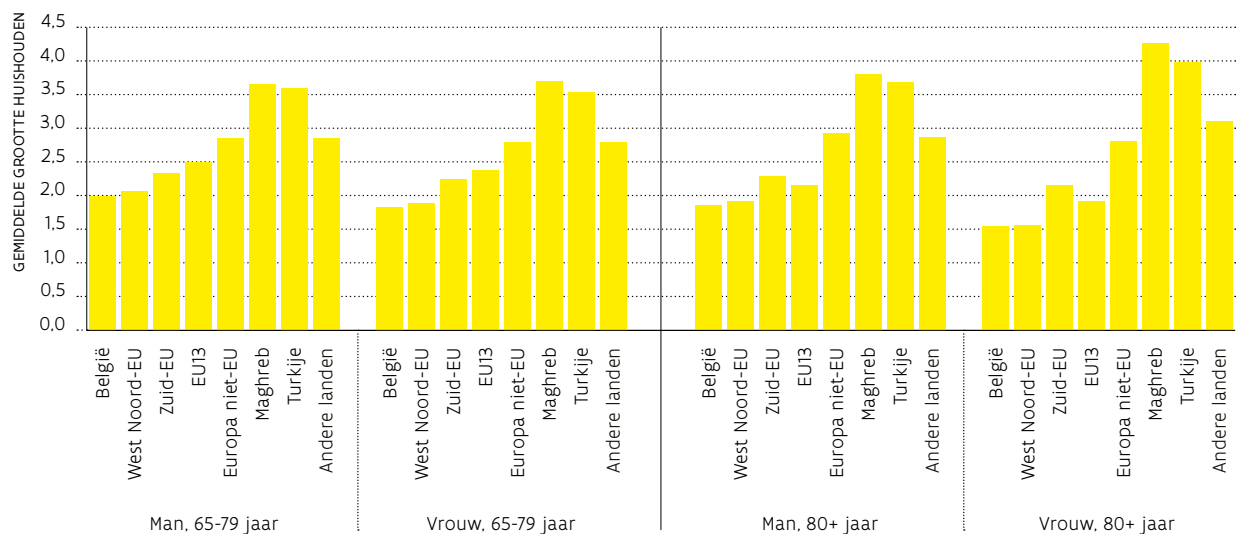
Vrouwen die niet collectief wonen, vooral de oudste vrouwen, wonen dan ook in *gemiddeld* kleinere *huishoudens* dan mannen van dezelfde leeftijd (gemiddeld 1,54 tegenover 1,85 personen in huishoudens van 80-plussers).

Woonsituatie van ouderen van buitenlandse herkomst

De woonsituatie van de personen van West- en Noord-EU-herkomst leunt het dichtst aan bij de woonsituatie van de Belgen. We vinden dezelfde verschillen tussen mannen en vrouwen en dezelfde verschuivingen naarmate personen ouder worden.

Omvang van het huishouden van ouderen

Gemiddelde omvang van de private huishoudens van ouderen naar leeftijd, geslacht en herkomst, Vlaams Gewest, 2016

Bron: ADS, verwerking SVR.

De grootste verschillen bestaan tussen de Belgische ouderen enerzijds en de ouderen van Maghrebijnse en Turkse herkomst anderzijds. Maghrebijnen en Turken wonen nauwelijks collectief, ook bij de oudste leeftijden. In vergelijking met de Belgen wonen ze minder vaak alleen en wonen ze vaker met andere personen samen. Daarbij gaat het veel vaker om meergeneratiehuishoudens waar men al dan niet met de partner, met kind(eren), kleinkind(eren) en eventueel achterkleinkind(eren) samenwoont. De gemiddelde omvang van het huishouden van de Maghrebijnse en Turkse ouderen is dan ook veel hoger dan de huishoudensgrootte van de Belgische ouderen (gemiddeld 4,3, 4,0 en 1,5 bij Maghrebijnse, Turkse en Belgische 80+jarige vrouwen). Hoewel er

ook bij de Turkse en de Maghrebijnse 80-plussers een genderverschil bestaat, is dit minder uitgesproken dan bij de Belgische 80-plussers. Turkse en Maghrebijnse vrouwen van 80 jaar en ouder wonen ongeveer even vaak met andere personen samen als mannen van 80 jaar en ouder; het betreft vooral samenwonen met hun kind(eren).

Ouderen uit Zuid-EU-landen nemen een middenpositie in tussen de Belgen enerzijds en de Maghrebijnen en Turken anderzijds.

Ouderen uit Europa buiten de EU en ouderen uit de groep 'andere landen' wonen ook vaak samen met hun kind(eren) in omvangrijke huishoudens.

Hoe gemeten?

De Algemene Directie Statistiek (ADS) levert jaarlijks aan de Studiedienst Vlaamse Regering (SVR) bevolkingsgegevens uit het Rijksregister. Die gegevens beschrijven de bevolking die op 1 januari van het desbetreffende jaar in België woont. Voor elke persoon is er onder meer informatie over de eerste en de huidige nationaliteit. Ook is er informatie over het huishouden waartoe hij/zij behoort. Alle informatie over de personen en over de huishoudens is opgeslagen in het datawarehouse demografie van SVR.

De herkomst van de oudere personen wordt in deze SVR-st@ts bepaald aan de hand van de huidige en de geboortenationaliteit van de persoon zelf. Wie volgens het Rijksregister een buitenlandse nationaliteit heeft of had in het verleden, hoort hier bij de groep met een 'buitenlandse herkomst'. We beschikken niet over de geboortenationaliteit van de ouders van deze personen zodat onze definitie in deze SVR-st@ts noodgedwongen afwijkt van het afsprakenkader binnen de Vlaamse overheid over de afbakening van de groep personen van buitenlandse herkomst (Mededeling van de Minister-President en de Minister van Inburgering aan de Vlaamse Regering van 8 mei 2015, DOC. VR 2015 0805 MED.0237/1-2).

Gezien het relatief recente karakter van de wetswijzigingen inzake nationaliteitsverwerving vormt de hier gebruikte benadering voor de 65-plussers echter wel een zeer goede benadering van de herkomstdefinitie waarbij wel rekening gehouden wordt met de geboortenationaliteit van de ouders. Cijfers van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid die wel rekening houden met de geboortenationaliteit van de ouders wijzen op 5,7% ouderen van buitenlandse herkomst in 2015, wat bijna identiek is aan het aandeel ouderen van buitenlandse herkomst op basis van de in deze SVR-st@ts gehanteerde SVR-benadering (5,6% in 2016).

De herkomstgroepen zijn samengesteld als volgt:

- West- en Noord-EU: Nederland, Frankrijk, Duitsland, Luxemburg, Ierland, Verenigd Koninkrijk, Oostenrijk, Denemarken, Zweden, Finland;
- Zuid-EU: Italië, Spanje, Portugal, Griekenland;
- EU13: Estland, Letland, Litouwen, Polen, Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Slovenië, Bulgarije, Roemenië, Malta, Cyprus, Kroatië;
- Europa niet-EU: alle Europese landen die niet tot de EU behoren;
- Maghreb: Marokko, Algerije, Tunesië, Libië, Mauritanië;
- Turkije: Turkije;
- Andere landen: alle personen met een andere buitenlandse herkomst dan hierboven vermeld.

Meer info

Edith Lodewijckx
Studiedienst Vlaamse Regering
Departement Kanselarij en Bestuur
02 553 41 78
edith.lodewijckx@kb.vlaanderen.be

